

PRIEKŠVārds

Trīs lietas – labas lietas: pēc veiksmīga starta 2011. un 2013. gadā jauno lingvistu konference VIA SCIENTIARUM jeb „Zinību ceļš” 2015. gadā Ventspilī notika jau trešo reizi. Konferenci organizēja Ventspils Augstskolas un Liepājas Universitātes starpaugstskolu doktora studiju programmas „Valodniecība” doktoranti, un tajā piedalījās 18 referentu: Liepājas Universitātes, Ventspils Augstskolas, Latvijas Universitātes, Daugavpils Universitātes un Tartu Universitātes doktoranti, kā arī nesēni Ventspils un Liepājas kopējā studiju programmā zinātnisko grādu ieguvušie kolēģi. Zinātnisko rakstu krājuma VIA SCIENTIARUM 3. laidienā publicējam 13 rakstus par konferences referātu tematiem, sniedzot ieskatu jauno valodnieku pētījumu problemātikā.

Plenārsēdē uzstājās divi jaunie valodniecības doktori. Guntars Dreijers aplūkoja lingvistiskā kapitāla jēdzienu, ilustrējot to ar piemēriem no Rīgā novērotiem valodas lietojuma piemēriem. Normunds Dzintars savukārt pievērsās jautājumam, cik cieši saistīta ir lingvistika kā zinātne un tās atziņu mācīšana skolās, raisot diskusiju par teorētisko jautājumu atspoguļošanu mācību saturā skolās. Par šo tematu viņš runā arī šajā krājumā iekļautajā rakstā.

Trešajā VIA SCIENTIARUM krājumā iekļauto rakstu tematikas loks ir plašs: tajā ir apspriesti sociolingvistikas, dialektoloģijas, lingvodidaktikas, tulkojumzinātnes un citu valodniecības apakšnozaru jautājumi. Turpinot iepriekšējā gadā aizsākto tradīciju, krājumā ir iekļauti ne vien raksti, bet arī viena recenzija – Solvita Štekerhofa (Ventspils Augstskola) analizē Ilzes Cīrules rakstu „Tiesību zinātņu speciālista valoda profesionālajā komunikācijā” zinātnisko rakstu krājuma „Vārds un tā pētīšanas aspekti” 19. laidienā. Tāpat pievienojam arī ko jaunu – Ingas Znotiņas (Liepājas Universitāte) interviju ar Viļņas Universitātes profesoru Akselu Holvūtu par jaunajiem valodniekiem īpaši aktuālu tēmu – ikgadējo valodniecības vasaras skolu Salās, Lietuvā.

Vita Balama (Ventspils Augstskola) rakstā „Semantics of culture environment: translation of cultural references” pievērsās kultūrvidei, analizējot, kā tulkotas kultūrvidi raksturojošās leksiskās vienības Džona Grišama romānā „Pelikānu lieta”. Viņa piedāvā tulkošanas paņēmieni klasifikāciju, uzsverot arī tulkotāja radošās pieejas nozīmi veiksmīga tulkojuma tapšanā.

Normunds Dzintars (Liepājas Valsts 1. ģimnāzija) aplūko, kā 20. gs. 50.–70. gados skolas latviešu valodas mācību saturā skaidroti tādi jautājumi kā

pozicionālās un vēsturiskās skaņu pārmaiņas, vārdu savienojumu sintakse, partikulas un teikuma priekšmeta jēdziens. Rakstā akcentēta lingvistikas kā zinātnes un skolas lingvistikas sadure, rosinot diskusiju par to, cik cieši tām jābūt saistītām.

Ieva Elsberga (Ventspils Augstskola) raksturo vācu valodas mācību līdzekļus Latvijas skolās starpkaru periodā, norādot, ka vācu valoda tolaik bija viena no nozīmīgākajām svešvalodām Latvijā. To atspoguļo arī mācību materiālu daudzums, lai arī nav konstatēta sevišķa to dažādība. Autore tāpat sniedz ieskatu arī attiecīgā laikmeta polemikā par svešvalodas mācību metodiku.

Sigita Ignatjevas (Liepājas Universitāte) rakstā „Dublinas 20. gadsimta sākuma slenga atveidojums Dž. Džoisa romāna „Uliss” tulkojumā” risinātas tulkojumzinātnes problēmas. Džeimsa Džoisa romānā „Uliss” atrodamas gan leksikas, gan sintakses īpatnības, gan arī dažādu valodas paveidu sajaukums, kas to padara par lielu izaicinājumu tulkotājam latviešu valodā. Raksta autore aplūko konkrētus izteikumus dažādās to tulkojuma versijās, salīdzinot tos arī ar tulkojumiem citās valodās.

Inga Laizāne (Liepājas Universitāte) rakstā „Lietišķās valodniecības nozīme latviešu valodas kā svešvalodas apguves teorētiskās bāzes attīstīšanā” skaidro lietišķās valodniecības jēdzienu saistībā ar latviešu valodas kā dzimtās valodas, otrās valodas un svešvalodas jautājumiem. Autore ieskicē sarežģīto jautājumu loku, kas ir risināmi, organizējot latviešu valodas kā svešvalodas mācīšanu, mācīšanos un izpēti.

Jelēnas Lokastovas (Latvijas Universitāte) pētījums „Generic structure of maritime e-mails” sniedz ieskatu vispārējā jūrniecības e-pasta sarakstes struktūrā angļu valodā. Rakstā sniegti galvenie elektroniskās saziņas strukturālie elementi un to raksturojums, iedalot posmos un soļos.

Solvita Pošeiko (Rēzeknes Tehnoloģiju akadēmija) pievēršas lingvistiskajai ainavai, raksturojot tās īpatnības Latvijas pilsētā Daugavpilī. Rakstā „Daugavpils lingvistiskā ainava diahroniskā skatījumā” analizētas izkārtnes, afišas u. c. lingvistiskās ainavas elementi no 20. gs. sākuma līdz mūsdienām, atklājot ne vien valodu daudzveidību, bet arī dažādās valodas zīmju funkcijas pilsētas publiskajā vidē.

Lauras Ritenbergas-Kinderes (Ventspils Augstskola) interešu lokā ir nonākusi latviešu valoda Vācijā, un rakstā „Rakstisku un mutisku aptauju izvērtēšanas problēmas pētījumā par bērnu un jauniešu valodu Vācijas latviešu diasporā” autore meklē piemērotāko metodiku tās izpētei. Kā viens no galvenajiem izaicinājumiem norādīta dažādā valodas situācija katrā konkrētā ģimenē un nepieciešamība to fiksēt pētījumā.

Ineta Stadgale (Liepājas Universitāte) pievēršas aktuālajai bēgļu un patvēruma meklētāju problemātikai, analizējot šīs tēmas atspoguļojumu ar lingvistiskiem līdzekļiem Latvijas plašsaziņas līdzekļos. Rakstā sniegts bagātīgs piemēru materiāls un atklātas dažādas leksikas grupas un to lietojuma tendences, runājot par migrācijas jautājumiem.

Zane Šamšuro (Ventspils Augstskola) rakstā „Alūzijas kā kultūrspecifiska vienība” raksturo alūzijas jēdzienu. Norādot uz alūziju kultūrspecifisko dabu, autore apskata arī dažādus iespējamus alūziju tulkošanas paņēmienus.

Inese Treimane (Latvijas Universitāte) pētījumā „Latviešu juridisko tekstu pirmsākumi” sniedz ieskatu pirmajos latviešu valodā publicētajos juridiskajos tekstos. Autore norāda arī uz lielo tulkojumu ietekmi šādu tekstu valodā, ņemot vērā, ka pirmie juridiskas nozīmes teksti latviešu valodā ir bijuši tieši tulkojumi.

Daira Vēvere (Latvijas Universitāte) piedāvā vērtīgu materiālu par lībiskā dialekta situāciju mūsdienās. Rakstā „Sociolingvistiskie novērojumi dažās tāmnieku izloksnēs” autore raksturo dažu tāmnieku izloksņu runātāju attieksmi pret savu valodu un izloksni, kā arī tās lietojumu. Aptaujāti dažādu vecuma grupu pārstāvji.

Inga Znotiņa (Liepājas Universitāte) raksturo morfoloģiskas anotēšanas pamatprincipus topošajā otrās baltu valodas apgūvēju korpusā. Rakstā minēti dažādi morfoloģiskās anotēšanas paveidi un skaidrota jaunajam korpusam izvēlētā sistēma.

Tāpat kā iepriekš, arī šī VIA SCIENTIARUM konferences rakstu krājuma sagatavošanā, recenzējot rakstus, sadarbojās ne vien jaunie valodnieki, bet arī pieredzējuši zinātnieki, un raksti pirms publicēšanas tikuši vismaz divkārt pārskatīti un vajadzības gadījumā laboti. Pateicamies redakcijas kolēģijai un recenzentiem par iedziļināšanos un vērtīgajiem ieteikumiem, kas rakstu autoriem noderēs turpmākajā zinātniskajā darbībā.

Līdz ar trešā rakstu krājuma iznākšanu tika arī nolemts tajā iekļautos rakstus ar autoru atļauju publicēt internetā Ventspils Augstskolas un Liepājas Universitātes mājaslapā. Ceram, ka šis solis veicinās publicēto pētījumu pieejamību ne vien Latvijā, bet arī ārvalstīs.

Ar prieku gaidām jau ceturto VIA SCIENTIARUM konferenci, kura notiks 2017. gada aprīlī Liepājā. Priecājamies par šo tradīciju un ticam, ka tai ir izredzes ieņemt stabilu vietu Latvijas zinātnes attīstībā.

Inga Znotiņa, Inga Laizāne